

יבמות ט

גופא, **רבי אומר: זקח וזקחה, ויכס, ויכמה - לאסור צרות ועריות.**

קושי 1: מידי צרות כתיבא הכא?

קושי 2: ועוד, צרות מצד צד נפקא!

תירוץ לקושי 2: מצד צד מפיק ליה רבי לכדרכי שמעון.

תירוץ לקושי 1: צרה הכא כתיב? ה"ק: אי"כ, לימא קרא ולקח, מאי **זקחה**? כל היכא

דאיכא תרי לקוחין, דאי בעי נסיב האי, ואי בעי נסיב האי - שריא, ואי לא - תרוייהו

אסירין; **ויכמה** - במקום ייבום הוא דאסירא צרה, שלא במקום ייבום - שריא צרה.

רבי	חכמים	
זקח וזקחה	ע"ה	לאסור צרות במקום מצוה
ויכס ויכמה	ע"ה	להתיר צרות שלא במקום מצוה
זאשה	זקחה	מגרשה בגט ומחזירה
יכמה יכוא ע"ה	ויכמה	על כרחא
ע"ה (ראה טבלה מפורטת למטה)	תורה אחת יהיה זכס זעושה כשזזה, והנפש אשר תעשה כ"ה ומה (ראה טבלה מפורטת למטה)	אין חייבין ב"ד - אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, וכן המשיח ולא בעבודת כוכבים - אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ושגגתו חטאת

יחיד	כשבה או שעירה
נשיא	שעיר
משיח וב"ד	פר
ובעבודת כוכבים, יחיד נשיא ומשיח	שעירה
צבור עבודת כוכבים	פר לעולה, ושעיר לחטאת

דרשת רבי מ-ע"ה

מה"מ? דת"ר: (ויקרא ד') - **רבי אומר: נאמר כאן ע"ה ונאמר להלן ע"ה, מה להלן דבר שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אף כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת.**

שיטת רבי

לומדים שמקרה זה מביאים חטאת על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת	מ-	פסוקים שמהם לומדים
ב"ד	עריות	וטענה החטאת אשר חטאו ע"ה ואשה אז אחותה...זלזות ערותה ע"ה
משיח	צבור	זאשמת העם הרי משיח כצבור
יחיד ונשיא	צבור	ועשו אחת מכל מצות ה' (צבור) ועשה אחת מכל מצות ה' (נשיא) כעשותה אחת ממצות ה' (יחיד)
צבור בעבודת כוכבים	צבור	והיה אם מעי' העבה והיה אם מעי' הקהץ
יחיד נשיא ומשיח בעבודת כוכבים	צבור בעבודה זרה	ואם נפש אחת יחיד ואחד נשיא ואחד משיח במשמע, וי"ו מוסיף על ענין ראשון, וילמד תחתון (יחיד נשיא ומשיח בע"ז) מן העליון (צבור בע"ז)

שיטת חכמים

לומדים שמקרה זה מביאים חטאת על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת	מ-	פסוקים שמהם לומדים
יחיד נשיא ומשיח בע"ז ובשאר מצוות	מהפסוקים בע"ז	תורה אחת יהיה זכאי לעולה כשזזה, ונקב אשר תעשה כ"ג ומה ונכרתה הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים, מה עבודת כוכבים דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אף כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת
צבור בעבודת כוכבים	צבור	ואם נפש, וילמד עליון (צבור ע"ז) מתחתון (יחיד ע"ז)
צבור בשאר מצוות	צבור	והיה אם נע"י העפה ונע"י אכר נע"י הקה"ל

קושי על רבי: ורבי, האי **תורה אחת** מאי עביד ליה?
תירוץ: מיבעי ליה לכדתנא: **לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים למרובים, יחידים בסקילה - לפיכך ממונן פלט, מרובין בסייף - לפיכך ממונן אבר, יכול נחלוק בקרבנותיהן? תלמוד לומר: תורה אחת יהיה זכאי.**

קושי: מתקיף לה רב חלקיה מהגרוניא: טעמא דכתב רחמנא **תורה אחת יהיה זכאי**, הא לאו הכי - ה"א נחלק, מאי לייתו? לייתו פר צבור, בשאר מצות הוא דמייתו! כשבה, יחיד בשאר מצות הוא דמייתו! שעיר, נשיא בשאר מצות הוא דמייתו! פר לעולה ושעיר לחטאת, צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו! ואלא מאי? שעירה, יחיד נמי היינו קרבנו!
תירוץ: איצטריך, ס"ד אמינא, הואיל וצבור בהוראה מייתו פר לעולה ושעיר לחטאת, אינהו נמי ניתו איפכא, א"נ, צריך ואין לו תקנה, קמ"ל.

שאלה: א"ל לוי לרבי, מאי איריא דתני: ט"ו? ליתני: ט"ז!
תגובה לשאלה: א"ל: כמדומה לי שאין לו מוח בקדקדו! מא דעתך? אמו אנוסת אביו, אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי יהודה ורבנן היא, ובפלוגתא לא קא מיירי.

קושי: ולא? והרי איסור מצוה ואיסור קדושה, דפליגי רבי עקיבא ורבנן, וקתני!
תירוץ: בפרקין קא אמרינן.

קושי: והא **בית שמאי מחירין את הצרות לאחין, ובית הלל אוסרין!**

תירוץ: בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה.

קושי: והרי אשת אחיו שלא היה בעולמו, דפליגי ר"ש ורבנן, וקתני!

תירוץ: בנולד ולבסוף ייבם לא פליג ר"ש.

קושי על התירוץ: והאמר ר' אושעיא: חלוק היה ר"ש אף בראשונה!

תירוץ: הא איתותב ר' אושעיא.

קושי: והאמר רב יהודה אמר רב, וכן תני ר' חייא: **בכולם אני קורא בהן האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה, ואחותה שהיא יבמתה - תולצת או מתייבמת;**

- ורב יהודה מתרגם: מחמותו ואילך, אבל שיתא בבי דרישא לא, מ"ט? כיון דבתו - באונסין משכחת, בנשואין לא משכחת לה, בנשואין קמיירי, באונסין לא קא מיירי;
- ואביי מתרגם: אף בתו מאנוסתו, כיון דאשכוחי משכחת לה, אי בעיא מן האונסין תהוי, [אי בעיא מן הנשואין תהוי], אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו לא, מאי טעמא? כיון דלר"ש הוא דמשכחת לה, לרבנן לא משכחת לה, בפלוגתא לא קא מיירי;
- ורב ספרא מתרגם: אף אשת אחיו שלא היה בעולמו, ומשכחת לה בשיתא אחים ואליבא דר' שמעון

ויקרא פרק ד

כהן המשיח

(א) וידבר ה' אל משה לאמר :
(ב) דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה : (ג) אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא **פר בן בקר** תמים לה' לחטאת :

כל עדת ישראל על פי בית דין

(יג) ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו : (יד) ונדעה החטאת אשר חטאו עליה והקריבו הקהל **פר בן בקר** לחטאת והביאו אותו לפני אהל מועד :

נשיא

(כב) אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם :
(כג) או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את קרבנו **שעיר עזים** זכר תמים :

יחיד

(כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם :
(כח) או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו **שעיר עזים** תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא :

צבור בעבודה זרה

במדבר פרק טו

(כב) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה אשר דבר ה' אל משה : (כג) את כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה מן היום אשר צוה ה' והלאה לדרתיכם : (כד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה **פר בן בקר אחד לעלה** לריח ניחח לה' ומנחתו ונסכו כמשפט **ושעיר עזים אחד לחטת** :

רש"י במדבר פרק טו

(כב) וכי תשגו ולא תעשו - עבודה זרה היתה בכלל כל המצות שהצבור מביאין עליהן פר, והרי הכתוב מוציאה כאן מכללן לידון בפר לעולה ושעיר לחטאת :
וכי תשגו וגו' - בעבודה זרה הכתוב מדבר, או אינו אלא באחת מכל המצות, תלמוד לומר את כל המצות האלה, מצוה אחת שהיא ככל המצות, מה העובר על כל המצות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים, אף מצוה זו פורק בה עול ומפר ברית ומגלה פנים ואיזו, זו עבודה זרה :

יחיד בעבודה זרה

במדבר פרק טו

(כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה **עז** בת שנתה לחטאת :

(כט) האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה :
(ל) והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה :